

Motion till riksdagen

1989/90:L704

av Birthe Sörestedt och Bengt Silfverstrand

(båda s)

Otillbörlig marknadsföring av konsumentkrediter

Antalet familjer med dålig ekonomi ökar dramatiskt. De kommunala konsumentvägledarna får i allt större utsträckning ge budgetrådgivning. Anledningarna härtill är många. En orsak är att konsumenten gjort oöverlagda köp och i många sådana fall har säljaren undanhållit konsumenten de verkliga kostnaderna för krediten.

För att kringgå kreditrestriktioner och konsumentkreditlagen har man skapat olika alternativ till kreditköp som i realiteten kan vara en förtäckt form av kreditköp såsom förhyrning, leasing m.m.

Hysesverksamheten

Hysesmarknaden har fått en allt större betydelse. Gränserna mellan vad som är köp respektive hyra är diffusa. De s.k. hyrköpen är en hybrid som man varken vill hänföra till den ena eller andra sidan.

Hyrköp innebär att konsumenten har rätt att köpa varan efter hyrtidens utgång. Eftersom förhyrningar inte omfattas av konsumentkreditlagen finns det inget tvång från uthyraren att tala om vare sig den totala kostnaden eller hyrtidens längd. Detta innebär att konsumenten får dålig information om den egentliga hyran. Om ett hyrköp skall bedömas som hyra eller köp avgörs av restvärdets storlek vid hyrtidens slut. Om detta är så litet att det inte råder någon tvivel om att konsumenten kommer att köpa varan så kan hyran från början anses vara ett förtäckt köp, som haft till syfte att kringgå gällande bestämmelser. Annonseringen har också börjat ta tvivelaktiga former. Företag erbjuder att hyra nu och vänta att betala till kommande år. Man erbjuder hyror utan något krav på kontraktsbindning, och utan information om t.ex. årskostnader, vilket gör det svårt för konsumenten att bedöma alternativen.

Leasingverksamheten

Leasingverksamheten har många likheter med hysesverksamheten men är främst uppbyggd kring bilområdet. Leasing sker vanligtvis med en låg månadskostnad och ett högt restvärde när leasingtiden är slut. Här finns inte heller krav på att säljaren är skyldig att meddela köparen den totala kostnaden för kontraktet. Kontraktsvillkoren för ofta med sig höga kostnader och det är nästan omöjligt för konsumenten att i förtid komma ifrån ett kontrakt

med mindre än att nästan hela kontraktsbeloppet måste betalas in. Konsumenterna måste ha information om de verkliga kostnaderna för att ta ställning till eventuellt kontrakt.

Mot. 1989/90
L704

Bankverksamheten

Bankerna berörs ej heller av den informationsplikt som konsumentkreditlagen stadgar om krediter som anknyter till inköp av viss vara. Detta betyder i praktiken att när en konsument inte kan åstadkomma någon kontantsinsats, ordnas detta genom blancokredit. Det har dokumenterats att handlare som är granne med bank har hjälpt konsumenten till bankkredit utan att konsumenten själv varit inne på banken. Visst samarbete förekommer också mellan banker och kontofinansieringsbolag om att göra uttag via bankomaterna och att återbetalning sker som en "vanlig" kontokortskredit dock med skillnaden att man kringgår regeln om kontantsinsats.

Kontokortsföretagen

Kontokortsföretagen har börjat med en ny verksamhet. Om konsumenten behöver pengar meddelar man företaget som då beviljar ett kontantuttag som påförs kontot. Detta innebär många impulsuttag från konton och det har konstaterats att dessa gravt förvärrar den enskildes ekonomi och kan vara en utlösande faktor för ett ekonomiskt sammanbrott. Ett system i syfte att kringgå kravet på kontantsinsats.

De olika erbjudandena, som ovan nämnts, ger inte konsumenten möjlighet att ta ställning till de verkliga kostnaderna. De förleder konsumenten att försätta sig i situationer han ej klarar av. En annan marknadsföring av krediter, förhyrning, leasing m.m. är önskvärt.

Med anledning av dessa synpunkter vill vi peka på vikten av att en marknadsföring av köp och tjänster sker på ett för konsumenten begripligt och tydligt sätt. De regler som gäller i dag ter sig tämligen verkninglösa. Det skulle behövas någon form av generalklausul om marknadsföring. Om det inte skett på vederbörligt sätt borde köpet gå tillbaka.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om otillbörlig marknadsföring av vissa konsumenttjänster.

Stockholm den 18 januari 1990

Birthe Sörestedt (s)

Bengt Silfverstrand (s)